

Antonín Čížek

Jak poráželi Capablancu

Antonín Čížek, 2016

© Antonín Čížek, 2016

Úvod

Mnozí se možná budou ptát, proč tato kniha? Vždyť pokud se píše kniha o nějakém velikánu, pak se v ní přece uvádějí jeho úspěchy. Proč tedy tato kniha?

První odpověď může být historická: Lasker prohrál za svůj život 59 vážných partií, Aljechin 111... zatímco Capablanca jen pouhých 36. Může být tedy zajímavé se ptát, jak prohrával tento šachový génius, tento neporazitelný člověk, který byl též nazýván „šachovým strojem“.

Druhá odpověď však musí být praktická. Je jistě zajímavé, když se několik historiků pře, co by se stalo, kdyby tehdy ten a ten šachista neprohrál tu konkrétní partii, zápas... Ale to pro běžného člověka, šachistu, mnoho neznamena. Capablanca byl mistrem světa již velmi dávno a dnes se přece hrají „jiné šachy“. A právě to není pravda. Jistě, teorie šachu se od Capablancových dob velmi posunula, ale právě od mistrů šachové klasiky se můžeme nejvíce naučit. A zvláště pak od Capablancy s jeho jemným pozičním citem a téměř dokonalou technikou hry.

A právě proto mohou Capablancovy prohry přinést užitek i současnému čtenáři. Vždyť člověk se učí také z chyb a to především z chyb vlastních. Ale pokud je vhodně rozebere, mohou mu mnoho užitku přinést i chyby druhého, zvláště pak toho, kdo chyby prakticky nedělá. A k tomuto účelu by měla sloužit tato kniha.

Antonín Čížek

J. R. Capablanca

José Raoul Capablanca y Graupera se narodil 19. 11. 1888 v Havaně v rodině s mnoha dětmi. Již ve čtyřech letech se zvládl naučit šachu. Když mu bylo třináct let, vyhrál zápas s mistrem země Juanem Corzo.

Po této události odchází na studia do USA, ale po dvou letech univerzitu opouští a věnuje se šachové kariéře – začal podnikat dlouhá turné po USA, kde hrál simultánky.

Jeho úspěchy způsobily, že byl uspořádán zápas mezi ním a jedním z nejsilnějších šachistů té doby – Frankem Marshallem, který Capablanca drtivě vyhrál v poměru 15:8.

Další Capablancovu cestu můžeme rozdělit na dvě etapy. První zahrnuje období do dobytí titulu mistra světa v roce 1921 (v zápase s Laskerem). Toto období lze charakterizovat snahou o iniciativu, dynamickou figurovou hru a zostřování pozice někdy i s určitým rizikem. V té době jsou mu dávány přídomek jako „šachový stroj“, „velký“, „neporazitelný“...

Po získání titulu již přestává toužit po složitém boji, ale dává přednost jednoduchým technickým pozicím, které nevyžadují plnou mobilizaci sil. Důležité pro něj bylo dosáhnout malou výhodu, kterou vystupňoval vynikající technikou až k výhře. Nicméně tento přístup mu začínal přinášet i jisté neúspěchy a na turnaji v New Yorku v r. 1924 skončil až druhý a v Moskvě následujícího roku dokonce třetí.

V roce 1927 dochází k jeho zápasu s Aljechinem, který prohrává 3:6.

I po ztrátě titulu hrál úspěšně celou řadu turnajů a jeho technika stále ještě uchvacovala. Ale jeho výsledky již nebyly tak jednoznačné, i když nejhorším umístěním (pokud odhlédneme od turnaje AVRO 1938) bylo čtvrté místo.

Capablanca zemřel 8. 3. 1942 na výron krve do mozku.

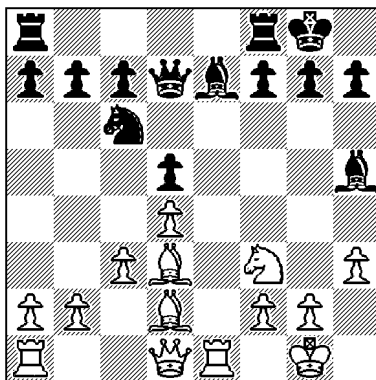
Jeho největší soupeř A. Aljechin se o něm vyjádřil, že „v šachové historii není a nebylo takového šachisty, jehož talent by se vyrovnal talentu velkého Capablancy.“

9. Capablanca – Marshall, Havana (10) 28. 2. 1913

Partie mnoha omylů. Capablanca nejdříve přehlíží jednoduchý obrat, kterým může získat pěšce. Pak postupně zesiluje pozici, až se mu podaří po sloupci „e“ proniknout do černé pozice. Ve chvíli, kdy může začít sbírat plody své práce, se dopustí hrubé chyby, díky níž musí vyměnit všechny těžké figury a přejít do poněkud horší střelcové koncovky. Tuto koncovku se ještě pokouší násilně vyhrát, což však vede k další hrubé chybě a tím i ke ztrátě partie.

1. e4 e5 2. Jf3 Jf6 3. Jxe5 d6 4. Jf3 Jxe4 5. d4 d5 6. Sd3 Sg4 7. 0-0 Jc6 8. c3 Se7 9. Jbd2 Jxd2 10. Sxd2 0-0 11. h3 Sh5 12. Ve1 Dd7?

Správné je 12. ... Sd6.

13. Sb5?

Capablanca přehlíží jednoduchý obrat, kterým získává pěšce: 13. Je5! Jxe5 (13. ... Sxd1 14. Jxd7 Vfd8 15. Je5 +-) 14. Sxh7+ Kxh7 15. Dxh5+ Kg8 16. Vxe5 ±.

13. ... Sd6 14. Je5!

Marhallovi se nelíbila varianta 14. ... Sxd1 15. Jxd7 Vfd8 16. Vaxd1 Vxd7 17. c4 Sf8 18. c5, kdy bílý stojí lépe.

14. ... Sxe5 15. Dxh5 Sf6 16. Sf4

Jiným plánem mohlo být 16. Ve2 s dalším zdvojením věží na sloupci „e“.

16. ... Vae8 17. Ve3

Má v úmyslu změnit pěšcovou strukturu a vyměnit tak jednu výhodu za jinou.

Jinou možností bylo 17. Sd3!? g6 18. Df3 ±.

17. ... Vxe3 18. fe3!? a6 19. Sa4

19. Sd3!? g6 20. Df3 Sg7 21. e4 Je7 22. Ve1 de4 23. Dxe4 Jd5 24. Sg3 a bílý stojí sice trochu lépe, nicméně je otázka, jak má pozici zesilovat.

19. ... b5 20. Sc2 g6 21. Df3 Sg7 22. Sb3

Bílý svým postupem oslabil dámské křídlo soupeře, a proto bylo logické začít hrát zde. Tedy: 22. a4! b4 (22. ... Jd8 23. e4 de4 24. Dxe4 Ve8 25. Df3 c6 ±) 23. Sd3 bc3 24. bc3 Va8 25. Vb1 Je7 26. Vb7 Dxa4 27. Vxc7 ±.

22. ... Je7 23. e4! de4

Po 23. ... c6 následuje 24. Ve1.

24. Dxe4 c6 25. Ve1 Jd5 26. Sxd5!

To bílému umožní obsadit 7. řadu.

26. ... cd5 27. De7 Dc8 28. Sd6 h6

Lepší bylo 28. ... Vd8 29. Sg3, i když i zde stojí bílý jasně lépe.

29. Vf1!

Hrozí 30. Da7, proto je následující tah černého vynucen.

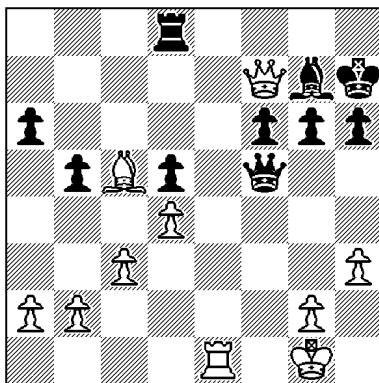
29. ... f6 30. Ve1 Vd8 31. Sc5

Jinou možností bylo 31. Sg3 Kh7 (31. ... Dd7 32. De6+ Kh7 33. Dxa6 Ve8 34. Vxe8 Dxe8 35. Kh2) 32. Ve6 Vd7 33. Dc5 Da8 34. Db6 Va7 35. Vd6 +–.

31. ... Kh7 32. Df7

To je ještě lepší, než 32. Ve6.

32. ... Df5

33. Se7??

Hrubá chyba, která vede k výměně těžkých figur a o trochu lepší koncovce černého.

Správné bylo 33. Ve7! Vg8 34. Va7! Df4 35. Dc7! Pokud se černý vyhne výměně dam, následuje 36. Sf8 s výhrou. Pokud dámy vymění, pak padne ještě jeden z pěsců „a“ nebo „d“.

33. ... Dd7 34. Kf1 Vf8 35. De6 Dxe6 36. Vxe6 Ve8 37. Ve2 Kg8 38. b3 Kf7 39. Sc5 Vxe2 40. Kxe2 f5

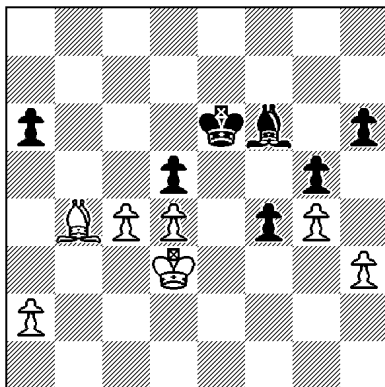
Černá pozice je díky trochu lepšímu střelci poněkud elastičtější, i když by partie měla nakonec skončit remízou.

41. Kd3 Ke6 42. c4 bc4+ 43. bc4 g5

43. ... h5 by nedovolilo bílému zafixovat černé pěšce na černých polích.

44. g4! f4 45. Sb4 Sf6

Zdá se, že k remíze vedlo 45. ... f3!? 46. Se1 Kd6!? 47. c5+ Kc6 48. a4 Sf6 49. Sf2 Sd8! 50. Ke3 Sc7! 51. Kxf3 Kd7 52. Sg3 Sxg3! 53. Kxg3 a5 se zcela zablokovanou pozicí.

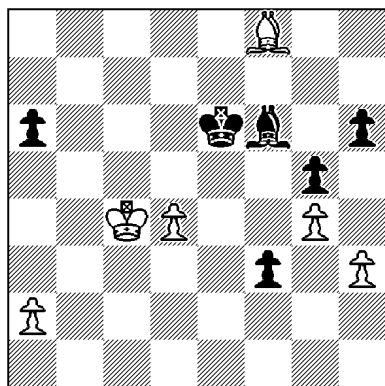

46. Sf8?!

Po 46. c5 by byla pozice zcela zablokována a partie musela okamžitě skončit remízou.

Capablanca toto pokračování musel samozřejmě vidět, a tak je jasné, že se v této pozici pokouší hrát na výhru. Proto se dá tah 46. Sf8, který ještě sám o sobě neprohrává, považovat za skutečnou příčinu prohry.

46. ... dc4+ 47. Kxc4 f3!

48. d5+??

Hrubá chyba, která je následkem násilné hry na výhru.

K rovné hře ještě stále vedlo 48. Kd3 Sxd4 49. Sxh6 Kf6 50. Sf8 Sb6 51. Sd6.

48. ... Ke5 49. Kd3?

Nepomáhalo ani 49. Sc5 Se7! 50. Sf2 (50. Sg1 Ke4 51. Sf2 Sd6 52. a4 Sb8 —+ 53. Sg1 Sg3!) 50. ... Ke4 51. Sd4 Sd6 52. Sf2 Sf4 53. a4 Se3.

49. ... Kf4! 50. Sd6+

Nebo 50. d6 Kg3! 51. Se7 f2 52. Ke2 Kg2 —+.

50. ... Se5 51. Sc5

Nepomáhá ani přechod do pěšcové koncovky: 51. Sxe5+ Kxe5 52. Ke3 Kxd5 53. Kxf3 Kd4! 54. a4 (54. Ke2 Kc3 55. Ke3 a5 56. Ke2 a4 57. Ke3 Kb2 58. Kd2 Kxa2 59. Kc2 a3 60. Kc1 Kb3 61. Kb1 a2+ 62. Ka1 Ka3 63. h4 gxh4 64. g5 h3 s matem.) 54. ... a5 55. h4! Kd3! a vyhrává. (Ne však 55. ... gh4? 56. Kg2 Kc4 57. Kh3 Kb4 58. Kxh4 Kxa4 59. Kh5 Kb5 60. Kxh6, ani 55. ... Kc4? 56. hg5 hg5 57. Ke4 Kb4 58. Kf5 Kxa4 59. Kxg5 v obou případech s remízou.)

51. ... Kg3 52. Ke4 Sf4 53. d6 f2 0:1

Mohlo následovat: 54. d7 f1D 55. d8D Df3+ 56. Kf5 (56. Kd4 Dd1+) 56. ... Sc7+.

16. Capablanca – Aljechin, B. Aires m (1) 16. 9. 1927

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Jc3 Sb4 4. ed5

Winaverův systém francouzské obrany byl v té době ještě v plenkách. Byl již zavržen a v New Yorku r. 1924 opět oživen Maróczyem, pak se zkoušely varianty jako 4. e5 c5 5. a3 cxd4 a v Londýně r. 1927 hrál Bogoljubov 5. Sd2. Takže není divu, že se pokračování 4. exd5 považovalo v době zápasu za nejlepší, i když ve skutečnosti vede k výměnné variantě francouzské hry, která se pro černého nyní považuje za bezpečnou.

Dnes se za základní pokračování považuje 4. e5 c5 5. a3 Sxc3+ 6. bc3 Je7 7. Dg4.

4. ... ed5 5. Sd3 Jc6

Jiné možnosti zde jsou např.: 5. ... Jf6, 5. ... c6 nebo 5. ... Je7.

6. Jge2

Po 6. a3 se černý musí vyjádřit, zda střelce vymění (což se dnes považuje za nejlepší), nebo s ním ustoupí zpět.

6. ... Jge7 7. 0-0 Sf5!

Výměna pěšců ve 4. tahu nyní umožňuje černému řešit problém špatného střelce.

8. Sxf5

Po 8. Jg3 je dobrou možností 8. ... Sxd3 9. Dxd3 Dd7.

8. ... Jxf5 9. Dd3 Dd7

Jediný tah, protože hrozilo 10. Dxf5 a 10. Db5. V obou případech nyní černý odpoví dlouhou rošádou.

Nevhodné by bylo 9. ... Sxc3? 10. Jxc3 Jfxd4 11. Ve1+ Je6 12. Jxd5, a i když asi převaha bílého není asi tak velká, jak se Aljechin domníval, přesto zde stojí bílý trochu lépe.

10. Jd1

Nad tímto tahem Capablanca přemýšlel 40 minut a je to pro něj typický tah – chce zabránit dlouhé rošádě černého s útokem na opačných křídlech a současně se chce zbavit nepříjemného jezdce na f5. To ho ale stojí čas.

Po 10. Sf4 by černý odpověděl 10. ... 0-0-0 se zhruba vyrovnanými šancemi, i když v praktické hře jsou v současné době lepší výsledky na straně černých.

10. ... 0-0!

Dlouhá rošáda by samozřejmě neměla smysl, protože by bílý hrál c2-c3, b2-b4 s dalším a2-a4-a5, b4-b5 a jeho útok by byl mnohem rychlejší, než útok černého na královském křídle.

11. Je3

Logičtější je zde 11. Sf4 např. 11. ... Vfe8 12. c3 Sd6 13. Sxd6 Dxd6 14. Je3 s rovnou hrou *Lilienthal – Koltanowsky, Sitges 1934*.

11. ... Jxe3 12. Sxe3 Vfe8 13. Jf4?!

Hodně nebezpečný tah, protože hrozí Db5 a Db3, po 13. ... Sf8 14. Ve1 neutralizuje tlak po sloupci „e“ a 13. ... Ve4 by ztrácelo po 14. c4! pěšce d5. Ale jak ukazuje následující přesná odpověď černého, je to také tah nepřesný, a proto bylo vhodnější hledat cestu k vyrovnání pomocí 13. Sf4 Ve4 14. c3 Sd6 15. Sxd6 Dxd6 16. Jg3 s další výměnou těžkých figur na e-sloupci a zcela rovnou hrou.

13. ... Sd6!

Na první pohled se jedná o nepřesnost, protože nyní může bílý získat centrálního pěšce d5 za věžového h2, ale černý dobře odhadl, že v tomto případě získá velmi dobré šance na útok, jak je rozebráno dále v poznámce k 14. Jxd5.

14. Vfe1?

A to je již chyba.

Jak jsme uvedli výše, vede pokračování 14. Jxd5?! Sxh2+ 15. Kxh2 Dxd5 16. c4 Dh5+ (16. ... Je5? 17. Df5!) 17. Kg1 Vad8 18. d5 Je5 k útoku černého. (Aljechinem doporučované 18. ... Vd6 asi není tak dobré pro 19. Sf4 Je5 a vzhledem k tomu, že černý nemá nic lepšího, než 20. Vae1 f6 černý útok končí dříve, než začal.)

Asi nejlepší bylo 14. c3 Ve4 15. Je2 Vae8 16. Jg3 Sxg3 17. hg3 Je7 18. Vfe1 Jf5 19. Sd2 Jd6, kdy má černý dlouhodobou iniciativu, ale hry jsou stále téměř vyrovnány.

Chybné bylo 14. Db3? pro Sxf4! 15. Sxf4 Jxd4 a také 14. Db5? pro Sxf4! 15. Sxf4 a6 16. Dxb7? Va7 17. Db3 Jxd4.

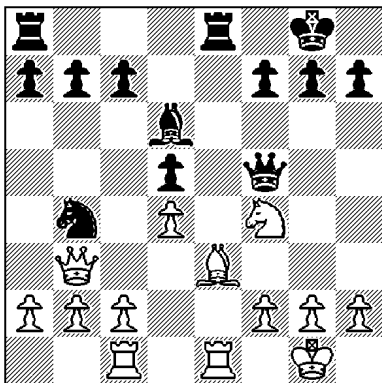
14. ... Jb4! 15. Db3?!

I zde bylo lepší 15. Dd2 Df5 16. Vec1 Ve4 17. Je2 (17. f3? Vxe3!) 17. ... Vae8 18. Jg3 Sxg3 19. hg3 Jc6 20. c3 h5 s hrozbou h4 a převahou černého.

15. ... Df5 16. Vac1?!

Přehlíží následující kombinaci černého, která vede k zisku pěšce.

Nicméně ani ostatní možnosti nebyly příliš lákavé: 16. Vec1 a5! 17. a3 a4 18. Dc3 Jc6 19. Jd3 (19. Je2? Sxh2+) 19. ... Ve6 \mp nebo 16. Ve2 Sxf4 17. Dxb4 Dh5 $-+$ nebo 16. Jd3 Jxd3 17. Dxd3 Dxd3 18. cd3 Sb4 19. Vec1 c6 \mp a ve všech případech má černý jasnou převahu.

16. ... Jxc2!

Možná ještě lepší bylo 16. ... a5! např.: 17. c3 a4 18. Dd1 Jxa2 19. Va1 Sxf4 20. Sxf4 Vxe1+ 21. Dxe1 Dxf4 22. Vxa2 De4 s čistým pěšcem více.

17. Vxc2

Ještě horší bylo 17. Dxc2 Dxc2 18. Vxc2 Sxf4.

17. ... Dxf4!

Tento tah zřejmě Capablanca neviděl a počítal jen s 17. ... Sxf4 kdy by získal po 18. Vc5 pěšce zpět.

18. g3

O mnoho lepší není ani 18. Dxd5 Dxh2+ 19. Kf1 c6 a zcela zlé je 18. Dxb7 Dxh2+ 19. Kf1 Dh1+ 20. Ke2 Dh5+ 21. Kf1 Vab8 22. Da6

f5 s drtivým útokem.

18. ... Df5

Po 18. ... Df3!? 19. Dxb7 h5 20. Db5 h4 21. De2 Df5 by měl černý silný útok, ale tahem v textu si uchovává materiální převahu.

19. Vce2 b6 20. Db5 h5!

Hrozí h5-h4-h3.

21. h4 Ve4! 22. Sd2!

Bílý je prakticky přinucen k oběti dalšího pěšce.

Zcela beznadějně bylo 22. Dd3 Vae8 23. Sd2 De6.

Po 22. a3? následuje připravená oběť 22. ... Vxh4 23. gh4 (23. Vd1 Dh3 →) 23. ... Dg4+ 24. Kh1 Dh3+ 25. Kg1 Dh2+ 26. Kf1 Dh1 mat.

22. ... Vxd4

Nyní nešlo 22. ... Vxh4? pro 23. Ve8+ Kh7 24. gh4 Dh3 25. V8e5 a bílý pokrývá všechny hrozby.

Po 22. ... Vae8 23. Dxe8+ Vxe8 24. Vxe8+ Kh7 byla pozice pro Aljechina v propočtech ještě nejasná, protože by bílý mohl se dvěma věžemi za dámu klást ještě tvrdý odpor, ale zdá se, že po 25. Kg2 Dg4 26. Sc3 f5 27. V8e3 f4 28. Vf3 a5 získává černý drtivý útok. Ovšem pokračování v partii je bezpečnější, a proto není divu, že mu dal Aljechin přednost.

23. Sc3 Vd3

Nejlepší zde asi bylo 23. ... Vg4! 24. Se5 Sc5 25. Kg2 (25. Sxc7 Vc8) 25. ... Vc8 26. Da6 Kh7 27. Dxa7 d4 a černý má jak volného pěšce v centru, tak útok na bílého krále.

Tak jasné ale není 23. ... Vc4 pro 24. Ve5! (24. Ve8+ Vxe8 25. Dxe8+ Kh7 26. Se5? Ve4 →) 24. ... Sxe5 (24. ... Vc5? 25. Dxc5! Sxe5 26. Dxd5 →) 25. Dxd5 Ve8 26. Dxc4 Ve6, i když i zde vše směřuje k dámské koncovce, kde má černý pěšce navíc.

24. Se5 Vd8 25. Sxd6 Vxd6

Po 25. ... cd6 26. Dc6! by černý sice udržel oba pěšce, ale ti by byli omezeni v pohybu. Proto je vrácení jednoho pěšce se zachováním pohyblivosti černého středu zcela logické.

26. Ve5 Df3

Prohrávalo 26. ... Dg6? pro 27. Vg5!

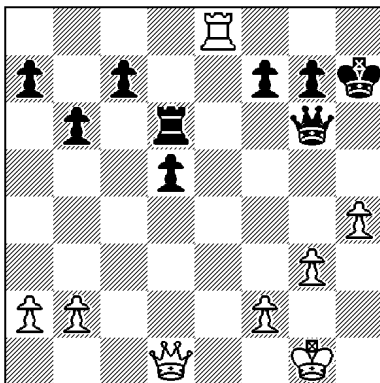
27. Vxh5! Dxh5

Nelze 27. ... Ve6?? pro 28. De8+! Vxe8 29. Vxe8 mat.

Alternativou bylo 27. ... Vh6! 28. Vxh6 (28. De8+ Kh7 29. Vxh6+ gh6 a hrozí Vd2.) 28. ... gh6 29. Dc6 Vd2 30. Vf1 Kg7, ale je pravdou, že zde je černý král příliš exponovaný.

28. Ve8+ Kh7 29. Dxd3+ Dg6 30. Dd1

Věžová koncovka po 30. Dxg6+ Kxg6 31. Ve7 c5 32. Vxa7 d4 je samozřejmě pro bílého prohraná.

30. ... Ve6!

Pěkný plán – černý vrací pěšce, díky čemuž získá sloupec „e“ a bude moci spojit postup volného pěšce „d“ s matovým útokem.

Po 30. ... d4?! měl bílý odpověď 31. Df3! s hrozbou Da8 a h5. I když ani zde nestojí po 31. ... c6 32. h5 Db1+ 33. Kg2 Vf6 dobře.

Špatné je 31. h5 Df5 32. g4 Db5 33. Dc2+ (33. De1 d3! 34. De4+ f5! 35. gf5 Dxe8!) 33. ... d3 34. Dxc7 Vd4! 35. Dc8 Dxe8! 36. Dxe8 d2.

31. Va8 Ve5!?

Černý plánuje postavit dámu za věž a tak zcela ovládnout sloupec „e“ a také vytvořit drtivý pěšcový řetěz b6-c5-d4, kde ztráta pěšce a7 nehraje žádnou roli.

Silnější však bylo 31. ... d4! 32. Vxa7 (Pěšce nelze brát 32. Dxd4 pro 32. ... Ve1+ 33. Kh2 Dc6 →) 32. ... d3 33. Va3 (33. Vxc7 Ve2

34. Vxf7 De4) 33. ... Vd6 s drtivou převahou černého.

32. Vxa7

32. Df3 a5! ±.

32. ... c5 33. Vd7?!

Asi nejlepší obranou bylo 33. Df3 Vf5 34. Dd3 d4 35. De4 Vf6 36. Dxc6+ Kxc6, a i když je tato koncovka za černého mnohem lepší, je k výhře ještě daleko.

Aljechinem zmiňované 33. Kg2 d4 34. Va3 De6! 35. Df3 c4 je zcela beznadějně.

33. ... De6 34. Dd3+ g6 35. Vd8 d4 36. a4

Trochu lepší bylo 36. Df3 Vf5 (36. ... Dxa2?? 37. Df6 +-) 37. Dd1 Dxa2, ale ani zde již není černý od výhry daleko.

36. ... Ve1+

Rychleji vyhrávalo 36. ... De7! se smrtelnou hrozbou Ve1+ 37. Vb8 Dc7 38. Va8 (38. Db3 Dxb8 39. Dxf7+ Kh6 40. Df6 Ve1+ 41. Kh2 Da8 → nebo 38. Vf8 Kg7 39. Va8 Ve1+ 40. Kh2 Dc6 →) 38. ... Dc6.

37. Kg2 Dc6+ 38. f3

Samozřejmě ne 38. Df3 pro 38. ... Vg1+ a ztrátou dámy.

38. ... Ve3 39. Dd1 De6

Šlo též 39. ... Df6 40. Va8 d3 a vtržení věže na 2. řadu se nedá zabránit.

40. g4

Prohrává jak 40. b3 Ve2+ 41. Kf1 Vh2 42. Kg1 Dh3, tak i 40. Kf2 Vb3 41. De2 Dh3 42. Vf8 Vxb2.

40. ... Ve2+ 41. Kh3

41. Kf1 Vh2 42. Kg1 De5 →

41. ... De3 42. Dh1 Df4!

Nyní je hrozba 43. ... Vf2 neodrazitelná.

43. h5 Vf2 0:1

28. Rjumin – Capablanca, Moskva (1) 15. 2. 1935

1. d4 Jf6 2. c4 e6 3. Jc3 Sb4 4. Dc2

Tah, který byl v té době považován za nejsilnější.

4. ... d5

V současné době se dává přednost 4. ... 0-0 nebo 4. ... c5.

5. a3 Sxc3+

Výměna je zde prakticky vynucená, protože po 5. ... Se7 by vznikla varianta dámského gambitu, kde má bílý navíc tah a3.

6. Dxc3 Je4 7. Dc2 c5 8. dc5

Po 8. cd5 ed5 9. dc5 Sf5 přebírá černý iniciativu.

8. ... Jc6 9. e3

Skromný tah. Dnes se spíše hrává 9. cd5 ed5 10. Jf3 Sf5 11. b4 0-0 12. Sb2 s oboustrannými vyhlídkami. Nicméně partie se hrála v roce 1935.

9. ... Da5+ 10. Sd2 Dxc5?!

Lepší je 10. ... Jxd2 11. Dxd2 dc4 12. Sxc4 Dxc5 13. Vc1 Dg5 nebo 13. ... De7 s prakticky vyrovnanou hrou.

11. b4 De7 12. Sc1!

Přirozená snaha zachovat si střelce a převést jej na dlouhou diagonálu.

12. ... a5 13. b5 Je5 14. Sb2 Jg4 15. Jh3 Dh4

V současné době se nejvíce hrává 15. ... 0-0 16. Sd3 f5 ovšem praktické výsledky bílého jsou zde mnohem lepší.

V partii *Baturinskij – Romanovskij, Moskva 1945* se hrálo 15. ... Jgf6, načež Sokolov doporučuje 16. cd5 ed5 17. Jf4 Sf5 18. Sd3 0-0 19. De2 Vfe8 20. 0-0 s o něco lepší pozicí bílého.

16. g3 Dh6 17. De2

Chybou bylo 17. Sg2? pro 17. ... Jexf2! 18. Jxf2 Jxe3.

17. ... Jgf6

Černý začíná ustupovat.

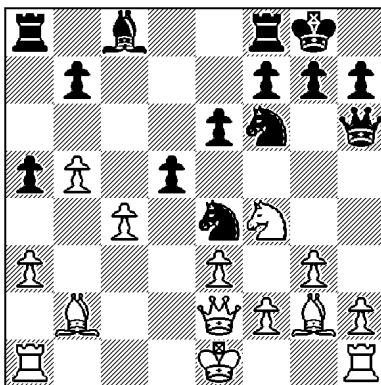
Vzhledem k dynamice pozice bylo lepší 17. ... e5! 18. cd5 (18.

f3? Jxe3 19. fe4 Sg4! 20. Df2 d4 21. Jg1 Jxf1 22. Kxf1 f5 23. ef5 0-0 s prudkým útokem černého.) 18. ... Jgf6 19. f3 Sxh3 20. Sxh3 Dxh3 21. fe4 Jxe4 s vyrovnanými šancemi.

18. Jf4

Chybou by bylo 18. Sg2? pro 18. ... e5 a bílý jezdec se musí vrátit na g1.

18. ... 0-0 19. Sg2

19. ... dc4?

Vyjasňuje situaci k jasné výhodě bílého.

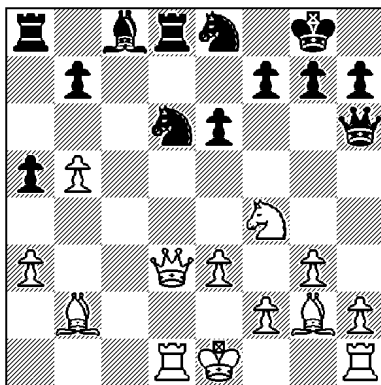
Asi nejlepším pokračováním bylo 19. ... Ve8 20. cd5 e5 21. Jd3 Sh3 s protihrou černého.

20. Dxc4 Jd6 21. Dd3 Vd8

Nepomáhalo ani 21. ... Jf5!? 22. 0-0 (Nebo 22. h4 ±. Ale ne 22. e4 pro 22. ... Jh4 s protihrou.) 22. ... e5 23. Jd5! s jasnou převahou. (Hrubou chybou by bylo 23. Sxe5?? pro 23. ... Jg4 a ztrátou figury.)

22. Vd1 Jfe8

Asi nejlepší zde bylo paradoxní 22. ... Vd7, což ale zcela odpovídá manévřům, které černý v partii prováděl.

23. 0-0!?

Objektivně silnější bylo 23. a4 a černý nemá skoro co hrát, ale tah v textu je přirozenou snahou dokončit vývin.

23. ... a4! 24. Je2 Sd7 25. Jc3 Va5?

Asi nejlepší obranou bylo 25. ... Dg5 např. 26. f4 (26. h4 Dc5 27. Dd4 Dxd4 28. Vxd4 Sxb5 29. Jxb5 Jxb5 30. Vxd8 Vxd8 31. Sxb7 ±) 26. ... Dc5 27. Dd4 Dc4 28. Dxc4 Jxc4 29. Sc1 Jcd6 a k výhře bílého je ještě daleko.

Po 25. ... Vac8 následuje 26. Dd4 Dh5 27. Dxa4 s pěšcem více.

26. Dd4

Hrozí jak Db6, tak Db4.

26. ... Dg5 27. Db4 b6

Určitě lepší bylo 27. ... Vaa8, i když po 28. f4 má bílý zdrcující tlak po otevřených liniích. Lze hrát také 28. Vd2 s drtivou převahou. Ale ne 28. Vxd6 pro 28. ... Jxd6 29. Dxd6 Sxb5.

28. Vd2!

Drtivé vazby rozhodují.

28. ... Sxb5 29. Vfd1 h6 1:0

V této pozici překročil Capablanca čas. (Podle jiných zdrojů až po 30. Je4.)

Mohlo následovat: 30. Je4 Jxe4 31. Vxd8 Jc5 32. Sf1 Sc6 33. Dxb6.

Literatura

- Davies N.: *Play 1 e4 e5*, EverymanChess, 2006
- Ehn M.: *Rudolf Spielmann*, Koblenz, 1996
- Enciklopedija šahovskih završnica 4*, Chess informant, Beograd, 1985
- Enciklopedija šahovskih završnica 5*, Chess informant, Beograd, 1993
- Fine R.: *Osnovne šahovske konačnice*, I. knjiga, Zagreb, 1982
- Fine R.: *Osnovne šahovske konačnice*, II. knjiga, Zagreb, 1982
- Linder I., Linder W.: *Das Schachgenie Capablanca*, Sportverlag, Berlin 1988
- Kalendovský Jan: *Richard Réti – šachový myslitel*, Olympia Praha, 1989
- Kasparov G.: *Moji velcí předchůdci 1*, ŠACHInfo 2005
- Khalifman A.: *Emanuel Lasker II.*, 1998
- Louma J., Podgorný J., Richter E.: *Oldřich Duras velký mistr šachové kombinace*, Státní tělovýchovné nakladatelství, Praha, 1954
- Marin M.: *Beating the Open Games*, Quality Chess, 2008
- Marovič D.: *Reshevski* (Veliki majstori šaha 23), Zagreb, 1980
- Nunn J.: *New Ideas in the Four Knights*, New York, 1993
- Petrović S.: *Euwe* (Veliki majstori šaha 19), Zagreb, 1978
- Petrović S.: *Laker* (Veliki majstori šaha 7), Zagreb, 1986
- Petrović S.: *Marshall* (Veliki majstori šaha 14), Zagreb, 1975
- Petrović S.: *Reti* (Veliki majstori šaha 16), Zagreb, 1976
- Pinski J.: *Italian game and Evans gambit*, EverymanChess, 2005
- Raetsky A., Chetverik M.: *Alexander Aljechin master of attack*, EverymanChess, 1988
- Reshevski S.: *Great Chess Upsets*, London, 1976
- Réti R.: *Mistři šachovnice*, 2015
- Richter K., Techner R.: *Dr. Max Euwe – Auswahl seiner besten Partien*, Walter de Gruyter, Berlin, 1965
- Schandorf L.: *Playing 1.d4 – The Queen's Gambit*, Quality chess, 2012
- Schwarz R.: *Französische Verteidigung*, Hamburg 1967

Speelman J., *Analysing the Endgame*, New Eiditon, B.T. Batsford Ltd, London, 1988

Turov B. I.: *Perly šachové tvorby*, Olympia, Praha, 1983

Авербах Ю.: *Шахматные окончания, ладейные*, 2-е издание, Москва, Физкультура и спорт, 1984

Авербах Ю.: *Шахматные окончания, слоновые коневые*, 2-е издание, Москва, Физкультура и спорт, 1980

Алехин А. А.: *Международные шахматные турниры в Нью-Йорке 1924 · 1927*, Москва, Физкультура и спорт, 1989

Второй международный шахматный турнир Москва 1935, Огиз „Физкултуа и туризм“, Москва-Ленинград, 1936

Воронков С. Б., Плисецкий Д. Г.: *Давид Яновский*, Москва, Физкультура и спорт, 1987

Батурицкий В. Д., *Гроссмейстер Флор*, Москва, Физкультура и спорт, 1985

Ботвинник М. М.: *Аналитические и критические работы 1923-1941*, Москва, Физкультура и спорт, 1984

Дворкович В. Я.: *Андре Лилиенталь*, Москва, Физкультура и спорт, 1989

Ейве М., Принц Л.: *Благовень Каиссы*, Москва, Физкультура и спорт, 1990

Кан И. А.: *Шахматист Николай Рюмин*, Москва, Физкультура и спорт, 1939

Каспаров Г.: *Мои великие предшественники 2*, Рипол классик, Москва, 2005

Керес П.: *Сто партий*, Москва, Физкультура и спорт, 1966

Левенфиш Г. А., Романовский П. А.: *Матч Алехин – Капабланка на первенство мира (сборник всех партий матча)*, Издательство ВСФК – „Шахматный листок“, Ленинград, 1928

Линдер И., Линдер В.: *Корол шахмат Хосе Рауль Капабланка*, Russian Chess House, Москва 2011

Маршал Ф.: *50 лет за шахматной доской*, Москва, 1998

Панов В. Н.: *300 избранных партий Алехина*, Москва, Физкультура и Спорт, 1954

Панов В. Н.: *Капабланка*, Москва, Физкультура и Спорт, 1970

Разуваев Ю. Ц., Мурахбери В. И.: *Акиба Рубинштейн*, Москва, Физкультура и спорт, 1980

Суэтин А. С.: *Французская защита*, Москва, Физкультура и спорт, 1983

Тарраш З.: *Турниры чемпионов*, Рипол классик, Москва, 2003

Торадзе Г. Г., *АВРО-турнир, Состязание сильнейших гроссмейстеров мира, Голландия, 1938 год*, Галерия, Москва, 2006

Komentáře pod partiiemi na serveru chessgames.com

Databáze Commented z Chess Assistant 8

Databáze (komentář Jan Van Reek) z turnajů v Hastingsu z www.endgame.nl/hastings.htm

Různé náhodně nalezené databáze z internetu

Počítačová analýza za pomoci motorů Shredder 10 a Fitz 11

www.chess.com/blog/Spektrowski/moscow-1925-tournament-players-diary-by-alexander-ilyin-zhenevsky

www.kenilworthchessclub.org/games/java/summer05/massey-lecture.htm

www.endgame.nl/super.htm